

Aan:

Mevrouw Ollongren, minister van Binnenlandse Zaken
De heer Blokhuis, staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
De heer Van 't Wout, staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
Mevrouw Broekers-Knol, staatssecretaris van Justitie en Veiligheid

Stichting
Diaconaal Centrum Pauluskerk
Mauritsweg 20
3012 JR Rotterdam
T (010) 411 81 32 (kosterij)
E info@pauluskerkrotterdam.nl
www.pauluskerkrotterdam.nl
KvK 41131300
IBAN NL 36 TRIO 0338 7521 02
Secretariaat (bij Samen 010):
T (010) 466 67 22

Rotterdam, 16 juli 2020

Onderwerp: Oplossingen voor dak- en thuisloze Midden- en Oost-Europeanen.

Geachte minister en staatssecretarissen,

Onlangs kwam u met een uitgebreid plan om de groeiende dak- en thuisloosheid in Nederland op te lossen. Ook in de Pauluskerk zien wij het aantal dak- en thuislozen al jaren groeien en we zijn daarom blij dat u met 'Een (t)huis een toekomst' flinke stappen de goede kant op zet.

Uw plan betreft de rechthebbenden onder de daklozen. Met deze brief vragen wij uw aandacht voor de groeiende problematiek van de niet-rechthebbenden, met name het groeiend aantal werkers uit Midden- en Oost-Europa. In Rotterdam vormen zij inmiddels meer dan de helft van het aantal mensen dat op straat slaapt. Het kabinet onderschrijft deels de problemen, getuige het feit dat het zegt de implementatie van de aanbevelingen van het Aanjaagteam bescherming arbeidsmigranten die gericht zijn op de korte termijn, op te zullen pakken. Een klein begin, maar er is meer nodig.

Steeds meer mensen uit Midden- en Oost- Europa in de problemen en op straat.

De Pauluskerk ziet een groep mensen uit Midden- en Oost-Europa in de stad, met steeds ernstiger problemen. Toen de Pauluskerk afgelopen januari vanwege de kou niet alleen 's avonds maar ook 's nachts onderdak bood aan alle mensen op straat, vormden de Midden- en Oost-Europeanen zo'n 80% van de groep die de nacht in de kerk doorbracht. Steeds meer van hen melden zich bij ons voor hulp. De ervaringen bij andere opvang- en hulporganisaties in Rotterdam zijn vergelijkbaar.

Het straatleven van deze mensen gaat doorgaans gepaard met overmatig gebruik van alcohol en steeds vaker ook drugs. Velen kampen met psychische of psychiatrische problemen. De politie en handhavers weten zich vaak geen raad met Midden- en Oost-Europeanen die op straat bivakkeren, want opvang of hulp is niet of nauwelijks voorhanden. Voor hulporganisaties zijn deze mensen vaak lastig te hanteren. Ondanks alle goede inzet en wil gaan de opvang en hulpverlening vaak gepaard met agressie, geweld en vrouwonvriendelijkheid richting hulpverleners en vrijwilligers. Deze mensen zijn zeer kwetsbaar en niet meer in staat zichzelf aan de haren uit het moeras van alcohol, drugs, dakloosheid, verwardheid en psychiatrie omhoog te trekken. Zeer zorgelijk is dat deze groep nadat er ongeveer drie maanden lang nachtopvang beschikbaar was - een maatregel om verspreiding van Covid-19 tegen te gaan - sinds medio juni weer op straat staat.

Kwetsbare groep, in achterstandspositie op de arbeids- en de woonmarkt.

Arbeidsmigranten uit Midden- en Oost-Europa hebben structureel een achtergestelde positie op de Nederlandse arbeidsmarkt, concludeert dr. Anita Strockmeijer (UVA) in haar recente proefschrift. Van de mensen uit Polen, Bulgarije en Roemenië heeft 76% een tijdelijk dienstverband, tegenover 29% bij Nederlanders. Ze werken bovendien vaak in sectoren met lage lonen en hebben een grote kans op werkloosheid. Kans op verbetering is er nauwelijks. "Het personeelsbeleid van werkgevers lijkt eraan

bij te dragen hen gevangen te houden in een kwetsbare positie”, schrijft Strockmeijer. Huisvesting is bijvoorbeeld vaak afhankelijk van het uitzendbureau. Stopt de baan, dan ook de huisvesting. De afgelopen maanden is er ook in de media de nodige aandacht geweest voor de kwetsbare positie van arbeidsmigranten, velen hebben tijdens de crisis onder slechte omstandigheden doorgewerkt. Als mensen zo kwetsbaar zijn op de arbeids- en de huisvestingsmarkt, is de kans groot dat zij in de problemen komen en op straat raken. Met alle gevolgen voor hen persoonlijk én voor de volksgezondheid, openbare orde en veiligheid.

Nederland heeft een zorgplicht.

We kunnen de mensen uit Midden-en Oost-Europa niet aan hun lot overlaten. Wie zichzelf niet meer kan redden verdient onze zorg. Deze mensen hebben soms korte tijd, soms al jaren lang in Nederland gewerkt en een bijdrage geleverd aan het welzijn van onze samenleving. Ook daarom heeft Nederland een zorgplicht voor hen, vindt de Pauluskerk.

Opvang en hulp zijn noodzakelijk. Opvang niet als doel maar als middel tot een oplossing. Een oplossing die in 95% van de gevallen betekent: kortdurend opvangen, direct gekoppeld aan begeleiding terug naar land van herkomst. In Rotterdam hebben we daar positieve ervaringen mee. De Pauluskerk werkt bijvoorbeeld intensief samen met organisaties als Barka en de Ontmoeting, die mensen uit Polen helpen met onder meer inkomen, zorg en terugkeer naar huis.

Een actieplan voor de niet-rechthebbende arbeidsmigranten.

Om oplossingen te realiseren heb ik mij gewend tot de verantwoordelijke bestuurders in Rotterdam, waar het adagium geldt: “In onze stad hoeft niemand op straat te slapen”. Wij hebben er bij het gemeentebestuur meermaals op aangedrongen om dat waar te maken en aangezien het overgrote deel van de mensen die op straat slapen uit Midden- en Oost-Europa komt, juist ook voor deze groep. Het gemeentebestuur onderkent uitdrukkelijk het probleem en vindt dat het moet worden aangepakt, om redenen van volksgezondheid, openbare orde, veiligheid en humaniteit. Maar Rotterdam heeft slechts zeer beperkt mogelijkheden daartoe, aldus het stadsbestuur. De gemeente geeft aan dat de primaire verantwoordelijkheid voor een aanpak voor de mensen die geen rechten hebben op sociale voorzieningen in Nederland en met wie het niet lukt om in gesprek te komen over vrijwillige terugkeer ligt bij het Rijk.

Daarom wend ik mij nu tot u. Met ‘een (t)huis een toekomst’ ligt er voorlopig een goed en breed plan voor de rechthebbenden, met aandacht voor preventie en oplossingen. Met het opvolgen van enkele aanbevelingen van het aanjaagteam Roemer zet het kabinet nu de allereerste stappen op weg naar een betere positie voor ook de arbeidsmigranten. Maar er is meer nodig. Ook de (niet-rechthebbende) arbeidsmigranten uit (vooral) Midden- en Oost-Europa hebben dringend behoefte aan een omvattend plan. Een aanpak die voorkomt dat mensen in een dergelijke kwetsbare positie belanden, een plan met aandacht dus voor betere woon- en werkcondities, in samenspraak met partijen die mee verantwoordelijkheid dragen, zoals werkgevers en gemeenten. Maar ook met aandacht voor het welzijn (opvang en hulp) van de mensen die het op eigen kracht niet redden, in samenspraak met hulporganisaties, zoals Barka. Wie hier onder moeilijke omstandigheden heeft bijgedragen aan ‘ons’ welzijn verdient opvang, zorg en hulp als het even niet meer lukt. Dat betekent kortdurende opvang met direct goede begeleiding en hulp voor een betere toekomst hier of met terugkeer naar land van herkomst.

Voorlopig zijn er in Rotterdam nog steeds mensen aangewezen op de straat. Ook in de toekomst, als de omstandigheden op de arbeids- en woningmarkt voor de arbeidsmigranten hopelijk zijn verbeterd, zullen er mensen zijn die op straat belanden en dus hulp nodig hebben. Elke stad zal immers altijd daklozen kennen, ook dakloze arbeidsmigranten. Ik verzoek u daarom dringend om in uw plan behalve preventieve oplossingen (aandacht voor wonen en werken) ook stevige oplossingen te bieden voor de mensen op straat en om gemeenten en lokale hulporganisaties in staat te stellen mensen uit deze penibele situatie te helpen, van de straat te halen en aansluitend, onmiddellijk met goede begeleiding snel aan een duurzame oplossing te helpen.

Ik ben graag bereid u deze brief mondeling toe te lichten, vanuit de ervaringen in de Pauluskerk en in Rotterdam.

Met een hartelijke groet,

Dick Couvée,
Predikant-directeur Pauluskerk Rotterdam

mede namens:

Anita Schaij
Bestuurder Nico Adriaans Stichting Rotterdam

Arend Vreugdenhil
Bestuurder Pameijer

Gert-Jan Freeke
Regio Directeur Rijnmond Zuidwest, Leger des Heils

Inez Basten-Poppe
Directeur-bestuurder Centrum voor Dienstverlening

Nicole Hermans
Voorzitter bestuur Antezorg

Magdalena Chwarscianek
Directeur stichting BARKA

Martin van der Elst
Regiodirecteur Zuidwest stichting Ontmoeting

P.S. Een afschrift van deze brief is verstuurd aan wethouder De Langen, gemeente Rotterdam.